

J E L E N K Ö R.

78. szám

Pest, szombat. September 29dikén.

1832

Foglalat: Magyar és Erdélyország (Kinevezés. Pest és Trenchin vmegyei tisztujítás iránt hir. Szegedről és Tolnárol tudósítás.) Anglia (Lord Durham utra kel Globe észrevételei. Irland.) Franciaország (Károly br. hg távozni nem akar. Ministeriumban hihető változások. Berry hgné. Sambrecsatorna.) Belgium (Brüsselből hírek. Chassé.) Olaszország (A' pápa encyclicájából néhány hely.) Görögország (Külsőministeri előadás.) Németország (Freiburg. Bajor fenytő törvények.) Portugália (Tudósítások aug. 22kétől sept. 4kéig.) Brazília. Elegyhírek Legujabb. Pénzfolyamat. Gabonaár.

MAGYAR és ERDÉLYORSZÁG.

Cs. kir. Felségünk f. h. 12kén költ kegyelmes határozata szerint erdélyi tartományi számadási tanakodóvá Lang Mátyást méltóztatott kinevezni.

Cs. kir. Fensége Országunk Nádora, T. Pest, Pilis és Solt törvényesen egyesült vármegyék örökös főispánja, sept. 27kén költ k. határozatánál fogvást, a' fentisztelt vmegyék tisztválasztó-szék tartását october 23-kára méltóztatott elhatározni.

Nagymélt. gróf Illésházy István ns. Trenchin vmegye főispánja megyéje tisztujító-székét, udvari legfentebb határozat következtében october 15kén rendelte tartatni.

Sz. k. Szeged városa, ns tanácsa határozata szerint, f. h. 16kán tartá a' hála-áldozatot ifiabb királyi Felségünk élte szerencsés megtartásaért, a' parochiai főtemplomban, a' hálas ajtatossághoz alkalmazott fényes szer-tartással.

Tolnán septemb. 19kén reggeli tizedfél órakor midón a' népség épen mezei munkáiban foglalatoskodnék, egyik lakos háza kigyuladván, az épen dühösködő nyugoti szél, szét kapván az üszköket róla, csak hamar két házat borita lángba, 's hihetőleg többet is, ha Festetics gróf ur ezélirányos rendelése, 's a' helybeli tisztség, lakosság 's a' szomszéd helységekből segedelemre oda futottak szorgalma a' dulakodó tüzvésznek rögtönös gátot nem vet. Áldozatja lón egy 65 esztendő világtalan asszony, ki a' lángoktul csak félig megemészte, még másod nap végezhetten rettenetes kínok közt életét. A' szerencsétlenek segéllésére fel vannak a' tehetősebb polgárok szólítva, 's futnak is sokan hatások köréhez képest ápolásokra; a' mélt. földesu-

raság pedig élelemmel 's tetemes pénzbeli adománnyal gyámolította szánandó sorsokat. Köszönet még e' felett két derék egyházi személynek, Szemerédy András tolnai káplán, t. i. 's Gottváld Gáspár kegyes isk. szerzetes uraknak azon buzgó fáradozásikért, mellyel a' vész közepette, a' házak tetején, élők koczkázásával is, a' közjó oltalmaért áldoztak a' veszedelem sujtotta emberiségnek.

A N G L I A.

Lord Durham september 7kén volt az orosz császárnál bucsuaudientján. Lady Durham, Misses Lambton (a' lord leányai) 's a' lord kíséretében volt több személy vala ekkor egyszersmind udvarláson, kiknek ugyan az nap szerencséjük volt Ó Felségénél ebédelni. A' lord sept. 13kán szándékozott Isehora nevü császári gőzhajón Pétervárából elutazni.

Az utóbbi napokban szokatlan számmal váltattak sajátkézzel irt levelek Europa legelső souverainjei között, ugy mond a' Globe. Hg Lieven csak most ada ált egy levelet Felségünknek az orosz császártól, kevéssel az előtt ugyanaz történt a' burkus király részéről, 's az utolsó kurir, ki Parisból Pétervárába ment, szinte egy privátlevelét viszi Lajos Filepnek az orosz uralkodóhoz.

Kormányunk megengedé X. Károlynak egy kir. gőzhajó használatát, melly őt Edinburghból Hamburgba vigye. De Poroszország és Ausztria nem akarnak az exkirálynak utlevelet adatni, hanem ha a' berryi hgné is, ki folyvást a' francia Vendéében van, Grécze megyen. (Globe.)

Dublinban egy napi parancsolat szoroson meghagyja a' katona tiszteteknek, minden egyes esetről, mellyhez a' katonaság közbejövetele járul, vagy járulhatna, azonnal a' legponto-

sabb jegyzéket küldeni a' helybeli katonatokenksághoz.

FRANCZIAORSZÁG.

Károly branuschweigi herczeg tudatá a' belső ministerrel és a' politia-praefectussal, hogy ő Parisból távozni nem akar; protestál egyszersmind minden erőszak ellen, melly őt erre kényszerithetné, mivel, ugy mond, ő azon kérdés iránt valljon a' törvény, melly a' menekvők és szökevényekre nézvest 1832 ben hozatott, ő reá is, ki nem szökik, hanem saját költségén utaz alkalmazható e, az illető törvényszékekhez appellált. (Az ugy nevezett báró Andlau nem más, mint a' hgnek Bitter nevü régiszolgája és kamarása.)

Párisi újabb (sept. 17ki) levelek szerint Károly br. hget felszólíttatta a' politia, hogy a' fővárost 24 óra, az országot 5 nap alatt hagyja oda. A' hg azonban az ezt vívó politiatisztet nem bocsátotta magához.

September 15kéig szünet nélkül változtak a' ministeriumban teendő módosítás iránti hírek. Gróf Montalivet és gr. Sebastiani kilépte igen hihető, Dupin és Odilon Barrot urak belépte szinte az. A' Gazette sept. 14kén következő (igen kétséges) szerkezetet közli: Ministerelölülő 's financzminister: Lafitte; belső-minister: Odilon Barrot; hadminister: marsal Clauzel; külső-minister: adm. Rigny; pecsétőr: Dupin; tengerügyminister: adm. Roussin. —

A' martz. 15diki gondolat (a' juste-milieu) olly egészen elkopott, ugymond a' Courier fr., hogy azt újabb emberekre bizni, merő hasztalanság. Az öreg és az ifju doctrinai-ügyessége egyiránt hajótörést vall a' közvéleményen, melly rendszeröket utálva dobja vissza. — A' Gazette védelem alá veszi a' pápa encyclicáját, de a' Courier de France előli őt nyomos okoskodásával.

Berry hgné fogságba este nem valosul meg; a' blayei erőség csakugyan a' hami foglyok számára készítettik, 's a' butorozás költségét jobbadán Polignac hgné viszi. Azonban hire volt, mond a' Messenger, hogy agensek küldettek nyugotra, kik Berry hgnét a' kormány előtt rég tudva volt menedékében felke-

ressék 's szép szóval vagy erővel egy, a' Vendée partjai előtt szállongó, hajóra ültessék.

Egy hazafi, így ir a' Messenger, kineka' Vendéban kastélya van, 's ki egy szép, 100 főből álló nemzeti-őr-csapatot szerkeztete össze, mellynek ő kapitánya, ezt mondá valakinek: Ha a' berryi hgné az én csapatom kezébe kerül, mi megesküttünk, őt nem Nantesbe vagy más közelebb bírósághoz, hanem egyenesen Parisba a' ministerium elejébe vinnünk. — Bourbon-Vendéban egyesületek állanak össze a' chouanság ellen. A' tagok sora a' legtiszteltebb polgárok neveivel van elborítva.

A' még 1826ban kezdett, de utóbb felbeszakadt csatornáztatását a' Sambre folyónak Francziaországban újra munkába vették 's 1835ig hihetőleg el is végzik. Az egész munkálat célja e' folyamot a' Seinevel egybekötni, 's általok a' hollandi és belga kereskedést Parissal 's ezen ált Loire 's Havreval közvetetlen egybe, olvasztani.

BELGIUM.

A' belga Moniteur september 12ikén azt nyilatkoztatja, hogy sem a' királyi ház nem szándékozik Parisba, sem Orleans herczeg Brüsselbe. —

Egyik franczia ujság ezeket közli Brüsselből september 11ikéről: General Goblet tegnap estve nyolczadfél órakor érkezett ide Londonból, 's minthogy a' general épen nem váratott, ma reggel teli volt e' hirrel a' város. A' general nem jött üres kézzel: ajánlatokat hozott a' conferentiától, de miket vagy millyeket, az még titok. Azonban egy körülállásból gyanithatni, hogy azok Belgiumra nézve nem kedvezők. Ugyanis mig ma délután a' general Laekenben volt, azalatt Meulenaere ur (a' külsőminister) váltig sürgette Rothschild ügyvivőjét, hogy a' statuskölesön másodfelének valósítása iránt is köttessék alku. E' végregyülés tartatott a' financzminister-nél, mellybe több minister és bankíron kívül Brouckère ur is hivatalos volt. (Brouckère ur septemb. 13ikán a' kir. pénzház igazgatójának neveztetett ki). — Abból tehát hogy a' ministerium olly igen siet pénzt kapni, minekelőtte a' conferentia ajánlatai tudva vol-

nának, következtetik azt, hogy a' dolgok Belgiumra nézve nem igen kedvezőleg állanak. De, ha a' general megérkezése fontos, még fontosabb a' báro Stokmaré (meghittje a' királynak), ki ma estve jött meg 's Meulenaere urral hosszasan értekezett. Mondják: egyeztető pontokat hozott, de a' Scheldén engedniük kell, 's Hollandiának bizonyos jusokat meghagynunk; Meulenaere ur erősen ellenáll, 's le akar mondani. —

General Chassé újabb 's kemény felszólítást bocsátott az antwerp-városi belga kormányzóhoz, hogy ez a' fellegvár ellen intézett minden további erősítéssel 's álgyu-kiszegzéssel hagyna fel, különben ő azokat 's a' várost lövetni fogja. A' Belgák erre megmetszítették sánczolásaikat.

Belgium népessége a' belga Moniteur feladása szerint, Luxenburgét is bele számolva 1831 jan. Isójén 4,0968.90 lélekre terjedt, holott 1829ben csak 3,905,255re.

OLASZORSZÁG.

A' pápa encyclicája sokkal tanuságosabb kivált Olaszországra nézve, mint hogy néhány helyét ne közlenők: Venerabiles Fratres, tisztelendő feleim! — így szól a' bevezetés — salutem et apostolicam benedictionem; üdvét és apostoli áldásunkat! Csodálkozni fogtok bizonynal, hogy mi, mióta az egész anyaszentegyház gondja a' mi kiesénységünkre bízott, mindeddig nem iránk hoztatok mint ezt a' legelső időktől behozott szokás 's irántatok viseltető jóindulatunk megkívánák. Igen ohajtottuk ugyan kiönteni azonnal szívünket reátok, 's a' szellem községében ugyanazon szóval szollítani meg titeket, mellyel szent Péter személyében reánk is bízott, erősíteni feleinket az hitben. De jól tudjátok, minemü roszak és szorongatások zivatara mingyárt pápaságunk első pillanatiban 's olly mélyen taszított minket az örvénybe, hogy ha az ur keze hatalmat nem gyakorol, az istentelenek legborzasztóbb összeküvése által abban elvesztünk kell vala siratnotok. Irtózik a' szív annyi veszély felette szomorító elszámolása által megújítani a' felettök érzett keservet, 's mi áldjuk inkább a' minden vigasztalás atyját, hogy a'

pártütöket (rebelles) meggyalázzván, kiszabadita a' mármár elnyelő veszélyből 's lecsillapitván a' rettentő vihart, a' félelemtől enyhülnünk engede. Fel is tettük azonnal magunkban, tanakodni veletek Izrael sebeinek gyógyíthatása felett, de a' gondok rémitő sokasága, mellyel a' nyilvános rend helyreállítása körül tett fáradozásunk elhalmoza, szándékunk azonnali teljesítését mindeddig elhalasztá. — Csak azt mondjuk tinektek, tisztelendő feleim, a' mit magatok tinnen szemetekkel láttok 's a' mit mi tehát közös könnyekkel siratunk. Vigan emelik fejöket az istentelenség, a' szemtelen tudomány 's a' féktelen zabolátlanság. — A' titkok (mysteria) szentségét megvetik 's a' ritus felségét, mellynek olly nagy az ereje 's a' melly olly szükséges, semmire kellő emberek gyalázzák, mocskolják 's kinevetik. Ez által a' józan tanítmány (doctrina) elcsavartatik 's büszkén terjedez a' tévelygésnek minden neme. Sem az istentiszteleti rendszabások, sem a' törvények 's rendeletek, sem a' legszentebb, akár-mellyik tanítmány nincsenek bátorságban azon emberek szemtelensége előtt, kik roszak beszélnek. Leghevesebben kelnek pedig ki ezen a' mi, Sz. Péter után birt székünk ellen, mellyen Krisztus anyaszentegyháza erőségét építé, 's az egység kötelekei naponként mind inkább megrendülnek, elszakadoznak. Megtámadják az anyaszentegyház isteni tekintetét, feldulják jusait, világi (földi) tekintetek és viszonyoknak alája vetik azt, 's így, hogy az igaztalanság mértéke beteljék, a' legrutabb rabságra taszítva, a' népek megvételének és gyűlöletének teszik ki. A' püspökök iránti köteles engedelmség megsértetik 's az ök jusai megtapodtatnak. Harsognak az academiák és gymnasiumok a' vélemények újabb meg újabb szörnyetegitől rettentő módon, 's általok a' catholica hit már nem titkon többé 's csak alattomos utakon támadtatik meg, hanem nyilván 's tér mezőn egy rettenetes, istentelen harcz vivatik ellene. Mert miután a' tanítás és tanítók példái által az ifjuság szive megrontatott, akkor kapá a' vallás a' legkeményebb csapást 's a' legundokabb erkölcsi feslettség azóta terjedez. Ez okon

átjuk aztán, miképen a' szent religio képe, melly által állanak egyedül az országok 's állapittatik meg az uralkodás ereje, egyszer levetttven, a' nyilvános rend is megbomlik, 's a' felsőségi tekintet és törvényszeres hatalom megbukása mind inkább elhatalmazik. Az inségnek ezen sokasága főképen azon összeesküött társaságokból ered, mellyekbe minden, mi az eretnekségekben 's valamennyi legocsmányabb sectákban vallás. talan, förtelmes és istenkáromló volt és van, mindenféle szemettel elegyesen, mint valamely búzgödörbe összefolyt.

(Folytatjuk.)

GÖRÖGORSZÁG.

Trikupi Spiridion görög külső ügy és tengerkereskedés ministere, ki ezen hivatalt három évvel ezelőtt már viselte, de abból gr. Capodistrias János által utóbb elmozdított, következő előadást tevő a' nemzeti gyűlés jul. 28iki ülésében az ország állapotjáról. — A' szövetséges udvarok 1827 jul. 6iki 's 1829 martz. 22iki protocollumihoz csak a' drinápolyi béke után adá a' fényes porta megegyezését. T. i. Oroszok császára Ó Felsége országunk iránti jóvoltából akkor mind a' két protocollum végrehajtását kíváná. Szintazon idő tájban adá a' fényes porta a' francia és angol követek sürgetésére abeli nyilatkozását is, hogy mindenben, mit a' londoni conferentia Görögország iránt végezni fog, megegyezend. Ennek következtében hirdeté ki aztán a' három udvar 1830 februar. 3 (15)iki oklevelében Görögország tökéletes függetlenségét, 's hogy a' portának az előbb uála meghagyott felségi jusok áltengedéseért némi kárpótlást adjon, jónak találá, a' két status közötti egyezésben megállapítva volt határtűzést keskenyebbre vonni. De minekutána a' conferentia újabb tudósittatás után álláta annak szükségét, hogy e' határvonal kijebb vitetvén, a' statust magától, ugy látszik, a' természettől e' végre alkotott határai védelmezzék: ennél fogvást a' határvonal illy kijebb vitelét külön alkuvások tárgyává tevő, mellyeknek sikeréről semmi kétségünk sem lehet többé, 's az illető végképi egyezés

eddig tudósittatásink szerint haladék nélkül kezünkhöz fog juttatni. — A' felebb említett, februar 3 (15)iki oklevelél Görögország királyi székére azon hercezetet tevő, ki most a' belga koronát viseli; az ó lemondása ezen országot a' provisoriumba (ideigleni kormány), mint annyi inség kutfejébe, visszabuktatá. — A' rend és béke fentartására a' nagy hatalmak ez ideigleni kormányt segédpénzzel méltóztattak gyámolítani. — Az új status függetlenségének megismerése a' fényes porta részéről arra birta I. Ferencz Császár és Király, ugy szinte Svéczia és Norvégia Királya Ó Felségöket, hogy consulaik bevezetése által velünk hivatalos viszonyokba lépjenek. — Az e' folyó 1832 jan. 6 (18)ikán költ protocollumot a' görög egyetemi (allgemeine) újság már közlötté, miért is feleslegnek tartom azt bővebben említeni. E' protocollumot azon közlemény követte, hogy Görögország királyszéke Otto hg Ó kir. Magasságának, Bajor Király Ó Felsége másodszülöttének ajánltatott; olly tett, melly a' nemzet köz ohajtását minden tekintetben kielégítette. — A' mult martzius utolsó (aprilis 12) napjaiban érkezett hozzánk a' martz. 7 (19)iki protocollum, melly ama' hires férjfiu (Stratford-Canning, angol követ a' török udvarnál) mély bölcseségén alapult, ki midőu országunk ügyében Konstantinápolyba utaznék, tanuja vala itt azoknak, mik a' mult év decemberében Argosban történtek. — Midőn e' protocollum egy vegyes tagokból álló kormányzék felállítását rendelé, kiknek t. i. előre feltett hazaszeretetőktől várni lehetett, hogy a' meghasonlott nemzetet egyességre fogják birni: nem vala egyéb czélja, mint hogy ezt, a' nemzetet, leendő uralkodója tekintetének 's jó indulatjának méltó tárgyává tesse. Hogy e' protocollumot a' kellő, méltányló szempontból tekintsük, vissza kell, habár egy pillantatra is, azon időszakra emlékeznünk, mellyben az készült, 's melly a' proscriptiók, száműzések, üldözés és tömlöcztetések időszaka volt. — A' szövetségesek nem nézhetvén annyi polgár üldöztetését egykedvüleg, az érdeklött oklevelben azt kívánák, hogy azok, kik előbb véröket 's

vagy
jölle
De,
e' v
haza
min
tozu
emle
tani
natá
nak
siet
sége
jutta
a' s
meg
mélt
tatn
igen
ra c
zött
hiva
talm
rés
szág
tek.
időb
a' fő
a' ta
sek
az a
tras
lenle
zete
nek
a' k
zess
mell
ség
ebbá
jét v
pone
vets
end
eszk
az i
vára
neve

vagyonokat áldozák a' hazának, most annak jóllétében 's dicsőségében is részt nyernének. De, mint mondtam, csak egy pillanat legyen e' visszaemlékezésnek szánva, mert a' köz hazának forró szeretete 's a' hála, mellyel a' minket védett szövetséges hatalmak iránt tartozunk, kívánják, hogy ezen időszak gyász-omlékezetét örökre eltemessük. — A' mostani kormányzék, melly felállása első pillanatától kezdve csak a' nemzeti gondolkozásnak és érzésnek akart hív tolmácsa lenni, sietett ez érzéseket Ó Felségének, a' mi felséges uralkodónk atyjának, királyi székéhez juttatni, miben a' kormányzék akaratjához a' senatus (tanács) buzgalma is járult. Azóta meg nem szünt a' kormány mindent, mit arra méltónak talált, Ó Felsége tudomására juttatni, 's ugyan Annak szívére is kötni: mi igen fontos és szükséges, hogy az új, annyira ohajtott felsőség székét haladéktalan közöttünk vegye. — Mihelyt e' kormányzék hivatalába iktattaték, azt a' szövetséges hatalmak residensei azzonnal megismerék 's részére minden, a' szövetségnek itt Görögországban hatalmában levő segedelmet megígérték. — Tudva van Uraságtok előtt, hogy azon időben, midőn e' kormányzék beiktattatott, a' főváros katonasággal vala megrakva, mellyet a' tanács és lakosok kívánatára a' szövetségesek hadihajói szállítottak ide, hogy a' várost az azt fenyegető veszélyektől megóvják. Patras városa használván ugyanazon hajók jelenlétét, szinte kívánt és nyert is magának őrizetet, de az néhány nap mulva már elégtelennek találtatván, ismét elvonult. — Azonban a' katonai fenyték nem szolgáltatata többé kezességet a' szökések ellen egy olly seregnél, melly a' pénztár tökéletes kiapadtával a' szükség minden nemének ki volt téve. Hogy az ebből eredő kártékony következtéseknek elejét vegye, a' kormány kénytelenített a' Peloponesus legfontosb helyeit mind addig a' szövetség védelme alá adni, míg maga képes lenend azok bátorságát nemzeti katonaság által eszközteni. Egy illy kérelem következtében az illető residensekhez, Nauplia és Koronvárai a' szövetséges seregekből kaptak Guehe-neve vezérlése alatt teljes őrizetet. Patrast,

hova egy illyes csapat szinte küldve volt, néhánnyal előbb görög general Tsavellas foglalta el, ki az említett (francia) csapatot befogadni nem akarta, 's ez, béke levén küldetésének célja, szállásaira önkényleg visszavonult. — Az april 26iki (maj Siki) protocolum eléggé ismértetes, 's azért erre nézve én igaz és élénk örömmel csak azt jegyzem meg, hogy annak üdvös szándékát a' kormány, minekelőtte még tartalmát tudhatná, mindenben teljesítette. Semmi személyes boszunak nem adatott hely, kivételi törvényszék, rögtön ítélő biztosság egy sem állittatott, semmi nemzeti birtok (domaine) nem adatott el, 's nem történt semmi rendszabás, mi az új statust kelletlen zavarba hozhatta volna. Azon javalat, mellyet a' törvényszékek új szerkezetéről az igazság statutitoknoka (minister) vitatás végett elejébe terjeszte a' tanácsnak, nyilvános bizonyosság, melly igen igyekszik a' kormány üdvös javításokat hozni az igazság kiszolgáltatásába. — Álttérök itt a' statusszolgálatnak egy másik, reám szinte csak nehány hét óta bizott ágára, t. i. tengerkereskedésünkre. E' rövid idő alatt lehetetlen volt minden szükséges ismeret birtokába jutnom első 's másod rangu hajóink számáról, állapotjáról 's tett haladásaikról, de arról igen is meggyőződtem, hogy e' hivatal-ág javításokra nem csak képes, hanem azokat kívánja is. A' mult évben beadott tudósításokból láthatni, hogy a' görög új statusnak ekkoron tengerkereskedés végett 617 első 's 2324 másod rangu kereskedőhajója (Kauffahrtenschiff) volt, mindössze tehát 2941. Egy eziránt kibocsátott decretumhoz képest első rangu hajónak vétetik az, melly 15 tonnánál többet bír, másodrangunak pedig az, melly 15nél kevesebbet, de többet egynél. Ez az osztály most igen csekély jövedelmet hajt a' statusnak, azon jövedelemhez képest, mellyet később, okos reform következtében, fog hajthatni. — Hogy a' külső ügyekre, minekelőtte beszédemet végezném, még egyszer viszatérjek, nem hallgathatom el azon egy gondolatot, melly lelkemet egészen elfoglalja 's melly úgy hiszem minden Görögnek, bármilly legyen hivatala, rangja, érzeménye sőt indu-

latja, szinte szívében él. Ha nékem ezen gondolat és ohajtás kifejtését statusitoknoki hivatalom talán tilthatná is, megengedi azt minden bizonnal azon tisztt, melyet mint követ viselek, 's ez az ohajtás, mint egész tudósításom természetes resultatuma, nem egyéb mint: erősítsük meg, tisztársaim, erősítsük meg egy szívvvel lélekkel urunk választatását, állapítsuk szívünk őszinte nyilatkozásával rendületlen alapra azon királyi széklet, melyet a' magas monarchák nemes karkjai Görögország üdvére emeltenek! Erősítsük meg ezen választást egyértelműleg 's kérjük urunkat haladéktalan, hogy jövetelét hazánk kebelébe siettesse. — (A' nemzeti gyűlés valóban tökéletes szavazat-egységgel erősíté meg Otto hgnek görög királyná választatását, minek nyilvánosulását legelőbbis maga a' gyűlés, aztán a' számosan felgyülekezett nép harsogó éljenekkel fogadá.)

NÉMETORSZÁG.

A' freiburgi universitást bezárató nhercegi rendelet mellé az egyetem curatorának is függesztetett egy nyilatkozása, — ugymond a' svéviai Mercur — mely szerint az egyetem újabb szerkezete annyira fog siettetni, hogy a' jövő iskolaévi leczkék a' szokott időben már elkezdődhessenek.

Thiersch udvari tanácsos (a' görög megerősítő decretumot hozván) septemb. 14ikén Triestbe érkezett, honnan tizednapra utját Münchennek folytatni fogja.

A' bajor kir. felső-dunai kerületi appellationörvényszék dr Kurz-ot, a' Münchenben megjelenő „Die Zeit“ czimű ujság redactorát, azon vádalól ugyan, hogy olvasóit statusáruló cselekedetekre bizgatta, feloldá, de felségsértésben, noha csak secundi gradus, másod rendűben — bünösnek ismervén, arra ítélte: hogy Ó Felsége képétől (Bild) valamely nyilvános helyen bocsánatot kérjen, vagy is azt megkövesse, aztán egy esztendeig fogságban üljön, még pedig, hogy a' büntetés annál mérgesebb (geschärft) legyen, három napra egy setét, magányos tömlöczbe csukassék; a' pör minden költségét fizesse 's 1000 pengő forint kezespénzt tegyen le, vagy ha ezt összeszerelni nem tudja, négy esztendeig legyen zár

alatt. — Továbbá az Augsburghan megjelenő „Tagblatt“ redactorát Oesterreicher Bálintot hasonló vétségért szinte a' király képe előtt bocsánatkérésre, 's három esztendei dologházi munkára, mellyből boszantásul három napot kenyeren és vizen fog tölteni. Nálunk a' gyermekeket szokták így büntetni.

Aachenben (burkus arajnai kerület) is kiütött a' cholera. Sept. 14ikéig itt 33 beteg közül 13 halt meg. Emmerichben szinte volt új beteg, de nem sok.

PORTUGÁLIA.

A' mult levelünk utóján említett kémletről következő tudósítást küldé Lissabonba a' miguelista hadvezér, Pezo do Regoa: Vallongo, főhadiszállás, aug. 26: Megtevéem tegnap azon erős kémleletet (Recognoscirung) Oporto ellen, mellyről Excdat előre volt szerencsém tudósítani. A' Guimarcasba vivó ut ellenében fekvő külvárosoknak tartottam Mirante dos Congregados és Monte Pedral között. A' tüzelés mind két felől csakhamar elkezdődött 's tartott fél óráig. A' mi czellővészink (Scharfschützen) közeledtek a' rebellekhez 's olly hévvel támadák meg őket, hogy némelly pontokon szinte az ellenséges sánczok 's batteriák alá jutnának, felette sajnálván, hogy nem engedtetett meg nekik, eldöntő megtámadáshoz kezdeniök. A' rebellesek sorainkra intézék álgyuikat 's granátaikat, de csak egy katonát ejtének sebbe. A' rebelleknek bizonyosan volt legalább néhány sebhedtjök, volt e' halottjok is? nem tudom. — Az oportoai Cronica Constitutional pedig ugyanezen dolgot így adja elé: Oporto, aug. 25dikén: E' hónap 22ike óta három oldalról közeledtek felénk a' rebellesek, t. i. a' formiga-, vallongo- és st. cosme-i uton. Ma kémleletet próbált a' la Formiga felől jövő csapat Agoa Ardente 's los Congregados (külvárosok) ellen, 's a' czellővészek mind a' két részről tüzelni kezdetek; de ez nem tartott soká. Néhány, jól irányzott álgyulöves batteriáinkból csakhamar visszariasztá őket, midőn is három agyonlőtt lovat 's néhány embert hagyának a' téren. Sebhedtet több szekérral vittek el magokkal, azokat kivéve, kik gyalog még mehettek. Részünkről egy

esett sebbe. Nem lehet eléggé azon hideg vért 's bátorságot dicsérni, mellyel megmutaták katonáink az ellenségnek, minő fogadtatást várhat, ha előnyomulni merész lend. — Szintezzen ujság írja aug. 29ikén: Tegnap dél után 4 órakor lövetett itt agyon Ribeira Joakim, a' 3ik gyalogezredből, kit a' haditörvényszék azért ítélé halálra, mivel néhányat bajtársai közül szökésre késztetett. Ez a' legelső halálbüntetés, mellyet Ó császári Felsége mint Regens a' királyné nevében helybenhagyott 's végrehajtatott. — September 3iki számában pedig egy decretumot közöl a' Cronica, melly szerint minden katona, kit a' táborsemeken (Vorposten) tul találunk, szökötnek tekintetik. —

Lissaboni levelek szerint egy éjszakamerikai hajócsapat jelent meg Cap Roca előtt (a' Tajo torkolatjánál), melly ollyas mozduiatokat tett, mintha adm. Sartorius hajóihoz akarna közelíteni. Lissabonban azt hirlelék, hogy ezen hajók elégtételt jönek kivánni az admiraltól azon rosz bánásért, mellyet ez Villa do Condénál mingyárt a' constitutionalis seregek itteni kiszállta után az éjszakamerikai consulon (valamint a' spanyolon is) elkövegett, elfogván 's kényszerítvén azt aláírni azon oklevelet, melly szerint a' nevezett kikötőnek dona Maria nevében lett elfoglaltatása ismértetik meg. —

A' Globe következő levelet közöl Oportobul sept. 4kéről: Folyvást a' régiben vagyunk. A' miguelista csapatok minden oldalról csak egy leguára (kis mföldre) vannak a' várostul, előőrcik szinte sánczainkig nyulnak. Apró, foganatlan csatázatok estek, 's egy közös megtámadtatást várunk, ha azon 5000 ember városunk alá érkezik, kik e' végre nem rég' indultak ki Lissabonból. — Egyébiránt Oporto elég erős, 's úgy hiszem, minden megtámadtatást visszaver. D. Miguel serege 20,000 főre megy (5000 guerilla), de a' kik közül csak a' gyalogság, a' vadászok, a' pattantyússág 's talán egy része az önkényteseknek tehet egy illy város megtámadásánál szolgálatot; a' többi szaladni tud csak — és rabolni. D. Pedronak serege 14,000 fő, jobbára sorkatonaság (Linie), vagy azzal felérők,

minél fogvást igen hihető, hogy még több hónapot fogunk illy kinos helyzetben tölteni. D. Miguel szintugy nem veheti be a' várost, mint d. Pedro nem képes azt elhagyni 's a' tartományokkal nyílt közösülésbe lépni. —

Marquis Palmella elutaztának néhány nappal lett elhalasztása, ugy mond a' Herald sept. 14kén, igen szerencsés következményeket szült. Okunk van azt hinni, hogy ő azon hihetőségnél fogvást, melly most d. Pedro vég győzödelmét reménylteti, némelly hathatós befolyásu kormányoktól olly ígéreteket kapott, mellyek az általa támogatott ügynek felette nagy hasznára lehetnek. Tegnap tetemes számu lovakkal indult ki egy hajó a' londoni kikötőből Oporto felé. Megelőzte ezt több más hajó, 350 önkényt vállalkozott fegyverest vive, kik jobbára már előbb Portugáliában és Spanyolországban vivott régi katonák. Ezeket még több más fogja követni. Brestben, Cherbourgban 's Francziaország más kikötőiben szinte szállítatnak emberek, lovak és fegyverek hajókra, ugy, hogy d. Pedro october közepéig 14,000 ember rendes katonasággal, 6,000 önkénytessel, 5 — 600 lóval 's elegendő pattantyússággal lesz ellátva. Az esős időszak, melly Portugáliában nem sokára bekövetkezik, lehetségessé teendí csolnakjainak messze felevezni a' Douiron, 's mind ez együtt véve véghez viszi azt, hogy d. Pedro támadólag fog munkálhatni, 's a' folyam éjszaki vidékéről a' Miguelistákat végkép elűzheti. — A' Globe szinte erősíti, hogy Londonban nagy számmal vásároltatott ló d. Pedro számára, 's hogy jelesül septem-ber 13kán 50 darab szállítatott hajóra.

Lissabonból a' Times egyik levelezője ezt írja: Joao Felix admiral, kinek megparancsolá d. Miguel, hogy flottája fővezérségét adm. Sartorius ellen áltvegye, e' tisztelet magától elhárítá; erre d. Miguel azon fővezérséggel admiral Rosa-t kinalta meg, ki a' Terceira ellen intézett (szerencsétlen) portugáli expeditio óta fogságban ült, választást engedvén neki, tovább is fogva ülni vagy a' flottát az akkor Lissabon előtt szállongott Sartorius ellen vezetni. Rosa ez utóbbit választá, 's d. Miguel admiral Felix-et veté helyet-

te fogságra. — Most azonban ismét, ugy lát-szik, Felix birja a' fővezérséget, 's a' sze-gény Rosa vele helyet cserélt!

B R A Z Í L I A.

Pernambucoi levelek szerint itt a' mult julius 15dikén támadás ütött ki, mellynek a' zsoldot rézpénzben elfogadni nem akaró ka-tonaság vala indítója. A' zavargás ismét sok Portugálinak vérebe került; a' támadók más-nap a' városban levő Recife nevű erős helyet is kezökre keríték, 's 17kén. midőn Broke angol hajó a' várost elhagyá, a' lázongás és békételenség még folyvást tartott.

ELEGY HIREK.

Több parisi hirlapok egy silány sirkő-felirást közlenek, mellyet ausztriai császár Ó Felsége a' reichstadti herczeg sirkövére vése-tett volna. E' feladás tiszta hazugság, így szöll az Öest. Beobachter, a' reichstadti herczeg tetemei a' cs. k. familiai sirboltba temettettek el, hol mint ismeretes, hasonló felirásokat tü-zögetni nem szokás.

A' spanyol udvari ujság négy bulletint közöl a' király egészségéről, mellyek szerint a' köszvény, melly eddig a' királynak csak jobb karját bántá, most a' jobb térdébe is ál-talment 's a' t. Egyszersmind az eddigi na-gy i t o t t hírek megczáfolására azt mondja a' nevezett udvari ujság, hogy a' Bayonne és Madrid között járó p o s t a k o c s i 1830tól fog-va csak 22er raboltatott ki! —

1828,-29 's-30ban az austriai örökös tar-tományok népessége szülés által 347,098al szaporult, 1,028,434 halván meg, 's 2,275532 születvén; általában véve esztendőát ált szüle-tik 758,511, 's halálozik 642,811 's így a' né-pesség 115,700al gyarapul évenként. Tartó-mánysor szerint leg-néptermékenyebb a' tenger-mellék, Dalmatia, Csehország, Schle-sia, Morva, és Carniola; ellenben mindnyá-

ja közt legmagtalanabb Ausztria, hol 1000 ha-lottra csak 1031 szülött jó, holott a' tenger-melléken ugy an annyi számra 1385öt vethetni.

Aachenben sept. 15ikén csak egy, 16ikán pedig egy cholerabeteg sem volt.

Umbriából sept. 3káról érkezett hírek után az Anconat oda hagyott menekettek kö-zül sokan Perupion költöztek keresztül, Li-vornoba 's onnan Marseillebe vagy Oportoba szándékozván.

A' nagy vezér mindedig nyugottan lát-szik a' Montenegrinusok csapongásait elvárni, pedig napról napra nagyobb erőre kapnak; nevezetesen a' podgoriczai legujabb hírek sze-rint aug. 28kán 200an keltek a' scuttari öb-lön keresztül a' török birtokra, 's nem csak tetemes zsákmányzást vittek véghez, ha-nem még e' felett a' vidéki termést is, mer-re rablottanak, mind elpusztíták.

A' szultan reformjaiban folyvást halad, jelenleg a' serail ujabb szerkeztetésében, mel-lyet a' sok haszontalan pompától tisztított, 's így az azt eszközlő nagy számú cselédségtől is. Maga a' szultan körül sem láthatni már többé, midőn pénteken, a' törökök hét-ün-nepén, a' moscheéket látogatja, a' régi ruha-vivőket, herélteket 's t. ef. egyedül a' főtisz-ti kar néhány tagjaitól kísértetvén.

Londonban a' keletindiai háznál f. h. elején kezdetvén a' thee-árverés, eladásra 8,400,000 fontnál több állott készen. A' legjobbnak (thee bohea) fontja 1 schilling 's 11 pence (majd 1 ezüst fr.) kelt.

Legujabb: Marquis Palmella sept. 13dikán éjjel hagyá el Londont. — Angoulême hgné 's Berry hgnének leánya sept. 16kán Rotterdamba érkeztek. — Károly braunschweigi hget 18dikán reggel kocsira ülteté a' politia 's Parisból kivi-teté. — General Goblet belga külső-minis-terré neveztetett sept. 20dikán.

Septemb. 26kán: udv. kam. kötel. 2 $\frac{1}{2}$ pC. 47 $\frac{1}{2}$

A' gabonának pesti piaczi ára september 29dikén 1832.

Pozs. m. vtó. gar.	legjobb	középszerű	csékélyebb	Pozs. m. vtó. gar.	legjobb	középszerű	csékélyebb
Tisztabúza	140	126 $\frac{1}{2}$	120	Zab	33 $\frac{1}{2}$	32	30 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	100	93 $\frac{1}{2}$	86 $\frac{1}{2}$	Főles	—	—	—
Rozs	56	55 $\frac{1}{2}$	53 $\frac{1}{2}$	Kőles-kása	—	—	—
Árpa	57	53	50 $\frac{1}{2}$	Kukorieza	68	66 $\frac{1}{2}$	61 $\frac{1}{2}$

Szerkezteti Helme c z y. — Nyomatja Landerer,